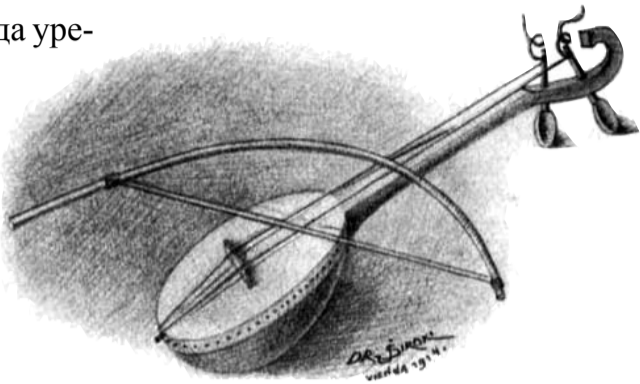

ЗАПИС О ГУСЛАРСКОЈ ТРАДИЦИЈИ СРПСКОГ НАРОДА

ДРАМА РАДОСТИ ДУШОМ ПЛАЋАО

- Колективни дух српског народа урезан у гусларску песму
- За потлачени народ сама искра радости отелотворена у народној традицији била важнија и од самог живота
- Симбол снаге, пркос непријатељу, одлучност да се запева док се умире за слободу

Гусларске песме најчешће садрже патриотску тематику. Стога, на неки начин, гусле садрже примесу националистичких, патриотских поуда. Теме песама су директно везане за вековну борбу за успостављањем политичке, културне и етничке независности. Патриотска осећања су снажно везана за теме из културне и политичке историје српског народа. Током дугог низа година српска епска поезија је представљала снажан и критичан механизам националног опстанка. Српски обичаји, и посебно гусларска традиција са епским песмама, представљали су симбол снаге, пркос непријатељу да не постоји страх, већ одлучност да се запева док се умире за слободу.

Гуслари, као примарни преносиоци традиције, у својству атипичних едукатора ширих народних маса, кроз векове су имали значајну улогу у ширењу и очувању хришћанства под утицајем Српске Православне цркве. Добро је познато да је у прошлости велики број свештенства радо упражњавао своје слободно време свирајући и певајући уз гусле. Чак и у данашње време многи свештеници Српске Православне цркве знају да се опусте уз звук овог инструмента.

С КОЛЕНА НА КОЛЕНО

Преносећи песме са покољења на покољење гуслари су сасвим евидентно прилагођавали и модификовали текстове на начин и према потреби времена у којем су живели. Тако је на пример по тврдњи народних певача, гуслара, "вечити издајник" Вук Бранковић, за кога се у песмама тврди да је побегао са Косова поља издавши свој народ, оцрњен за сва времена. Нису помогле ни тврдње историчара да је то потпуно нетачно. Песма остаје у народу онако како је записана и како се пева

Мирослав Стојисављевић

генерацијама.

Лепота поетског изражавања уз посебну пажњу усмерену ка људским и моралним вредностима карактерише народну поезију код Срба. Гуслари знају како и када се користи хипербола и великодушно

величају непријатеља знајући да самим тим величају и свој, народног јунака. На тај начин они охрабрују потлачени народ и враћају им наду у боље сутра када ће се наћи неко из народа способан да им врати дуго прижељкивану слободу и част. Они доприносе очувању националне кохезије и позитивне пројекције, како јединке, тако и целокупне заједнице. Највештији гуслари довитљиво наглашавају најважије момените у песми подижући тензију и пажњу код публике.

АРХАИЧНИ ЗВУК НАДЕ

Петар Петровић Његош у свом делу "Горски вијенац" каже: "Пред олтаром плакаше канђело, на гусле се струне покидаше", овим речима он најављује несрећу. У времену туге и недаћа звук гусала на трен заукне, али се потом неко ипак досети да је српски народ преживео сва страдања уз архаични звук гусала који је уливао наду у неко боље сутра те се, као

птица Феникс, звук гусала поново зачује донесен ехом са највиших планина. Чекајући на боље сутра прости људи су записивали сопствене погледи на дешавања из њиховог доба претварајући их у песме које су временом добијале улогу чувара народне традиције.

Колективни дух српског народа урезан је у гусларску традицију. Важност традиције за постојање једног народа можда најлепше описује Иво Андрић. Речима "драма радости душом плаћао" је описао трагедију српског народа под отоманском окупацијом јасно стављајући до знања да је за потлачени народ сама искра радости отелотворена у народној традицији била важнија и од самог живота.

Мирослав Стојисављевић
професор гитаре, музички
едукатор и етномузиколог

ГУСЛАРСКА РАПСОДИЈА У БЕЧУ

Интересантно је подсетити на причу из 1933. године када је Герхард Гесеман позвао српског гуслара Танасија Вучића у Аустрију да снима и наступа. Приликом једног од наступа у импресивном Бечком позоришту водитељ програма је следећим речима најавио гусларски наступ:

"Даме и Господе, Ако сте дошли да чујете музику, могао бих рећи да је нећете чути! Ако сте дошли да чујете певање верујем да ни то нећете чути! Али сам убеђен да ћете ово вече уписати златним словима у ваше споменаре јер ће вам вечерас овај гуслар испричати причу о животу, патњама, и о начину на који је његов народ успео да опстане".

Након овакве најаве гуслар се попео на бину и започео перформанс где га је публика већ у првој песми три пута прекидала да би изразила своје одушевљење његовим гусларским извођењем.

ГАЛЕРИЈА КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА „ЛАЗА
КОСТИЋ“ СОМБОР

ДЕЛА У ИЗДАЊУ „МЕМОРИЈЕ“

Минулог петка, 28. децембра, отворена је у Галерији Културног центра „Лаза Костић“ изложба слика и приређена промоција календара у издању *Издавачке куће „Меморија“* из Сомбора. Изложбу је отворила **Татјана Димитријевић**, уредница ликовних програма сомборског Културног центра, уз обраћање аутора поставке **Ивана Иванчева**.

Татјана Димитријевић и Иван Иванчева

Изложена дела су део

колекције Ивана Иванчева, власника Издавачке куће „Меморија“. Поставку чине слике коришћене као мотив на календарима. Посетиоци могу да виде дела **Саве Стојкова, Јаноша Месароша, Предрага Вукчевића, Данила Вуксановића, Момира Буловића, Миленка Буише, Татјане Николајевић Веселинов** и других уметника.

Изложба ће бити отворена до 14. јануара 2013. године.

Н.М.

ДŽEPНО ПОЗОРИШТЕ "BERTA FERENC"
SUMIRALO GODINU

“SUSRETI” UGOSTILI VIŠE OD 300 LJUDI

• **Predsednik Džepnog pozorišta Jožef J. Fekete navodi da je tokom prethodnih 11 godina programe videlo više od 14.000 ljudi**

- **U** toku 11 godina našeg postojanja uspeli smo da animiramo preko 21 hiljada gledalaca i učesnika na priredbama i da zadržimo svoju publiku. Tokom ove godine imali smo 14 priredbi, od kojih su četiri bile „Letnji susreti“. Ova godina bila je posvećena kulturno-umetničkim društvima, sa namerom da ih zblizimo, da se bolje upoznaju i da somborskoj publici pokažu sve što imaju. Namera nam je bila i da se povežu za neke buduće zajedničke projekte i mogu da vam kažem da je to već urodilo plodom - kazao je **Jožef J. Fekete**, predsednik Džepnog pozorišta „Berta Ferenc“. **On je najavio da će naredna godina biti posvećena ljudima od kojih smo učili: glumcima, novinarima, umetnicima raznih profila, koji su malo i pali u zaborav, a nekada su bili vaspitači onih ljudi koji su danas priznati stručnjaci.**

- Tokom 2012. godine zbog problema sa preregistracijom nismo mogli da učestvujemo na konkursima, ali smo uspeli da ostvarimo programe zahvaljujući Gradskom

veću Grada Sombora i Mađarskom nacionalnom savetu - izjavio je Jožef J. Fekete.

Prema rečima sekretarke Džepnog pozorišta "Berta Ferenc" Klare Đerfi publika je bila zadovoljna izborom teme za ovu godinu:

- Nakon ovogodišnjih „Susreta“ pojedinci su mi prišli i kazali da im je bilo drago što su mogli da

vide čime se bave kulturno-umetnička društva u okolini - rekla je Klara Đerfi.

Zahvaljujući Džepnom pozorištu publika je imala priliku da se na „Susretima“

u sali Mađarske građanske kasi-ne upozna sa radom KUD-ova iz Doroslova, Bezdana, Svilojeva, Bogojeva, Bajmoka, Vrbasa, Kupusine i Conoplje. Već tradicionalno, mesec maj bio je posvećen književniku i akademiku Janošu Hercegu. Tokom 2012. godine u programima je učestvovalo 307 osoba, izbrojano je oko 1.500 gledalaca, a u štampanim medijima objavljeno su 102 teksta o Džepnom pozorištu.

T. F.

Jožef J. Fekete

Derfi Klara